

AVRUPA BİRLİĞİ ÜYESİ ÜLKE OLARAK POLONYA CUMHURİYETİ'NİN KAMU DİPLOMASİSİ UYGULAMALARININ İNCELENMESİ

Erhan AKDEMİR*
Araştırma Makalesi

Öz

Bu çalışma 1 Mayıs 2004 yılında Avrupa Birliği (AB) üyesi olan Polonya Cumhuriyeti'nin kamu diplomasisi uygulamalarını, tarihsel geçmişten hareketle, Polonya'nın tarihsel süreçte güçlü komşuları tarafından fiziksel varlığının ortadan kaldırıldığını, bu konuda ciddi travma(lar) yaşadığını ve yine bu bağlamda ciddi kimlik krizleri yaşadığını göz önünde bulundurarak analiz etmiştir. Makalenin temel argümanını, Polonya'nın siyasi tarihinin, kimliğinin, kültürünün ve bu bağlamda ortaya çıkan ulusal mirasının ülkenin bugünkü kamu diplomasisi uygulamalarına keskin bir şekilde yön verdiği iddiası oluşturmaktadır. Bu çerçevede bu çalışmada, Polonya'nın özellikle 2000 yılı sonrası takip ettiği kamu diplomasisi politikalarında ülkenin fiziksel mevcudiyetinin, var oluşunun, egemenlik haklarının ve Avrupa uluslar ailesi ve AB içerisindeki siyasi, kültürel ve ekonomik kimliğinin sağlamlaştırılmasına yönelik uygulamalara ağırlık verildiğinin analizi yapılmıştır. Bu analiz Polonya devletinin kamu diplomasisi uygulamalarının iki ana aktörü olan Polonya Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren Polonya Enstitüleri'nin ve Polonya Cumhuriyeti Kültür ve Ulusal Miras Bakanlığı tarafından desteklenen Adam Mickiewicz Enstitüleri'nin çalışmaları üzerinden gerçekleştirilmiştir. Analiz kapsamında, Polonya'nın kamu diplomasisi faaliyetlerinde yukarıda ifade edilen unsurları hangi araçlar aracılığıyla ortaya koymaya çalıştığı ve kamu diplomasisi uygulamalarında bunları ne ölçüde yansıtabildiğinin analizi yapılmıştır. Bu bağlamda Polonya kamu diplomasinin kendine özgü yanlarının neler olduğu ve ulus

* Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, e-posta: erhanakdemir@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4579-3759.
Gönderilme Tarihi: 28 Aralık 2023, Kabul Tarihi: 31 Mayıs 2024

markalamasının Polonya için neden önemli olduğu sorularına da çalışma içerisinde yanıtlar aranmıştır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa, Polonya, kamu diplomasisi, Polonya Enstitüleri, Adam Mickiewicz Enstitüsü

Examination of Public Diplomacy Practices of the Republic of Poland as a Member Country of the European Union

Abstract

This study analyzed the public diplomacy practices of the Republic of Poland that became a member of the European Union on 1 May 2004. based on the historical past, considering that Poland's physical existence was eliminated by its powerful neighbors in the historical process, and it experienced serious traumas and identity crises. In this context, the main argument of the article is that Poland's political history, identity, culture and national heritage that emerge in this context sharply direct the country's current public diplomacy practices. This study analyzed that the public diplomacy policies followed by Poland, after 2000, focused on practices aimed at consolidating the country's physical presence, existence, sovereign rights and political, cultural and economic identity within the European family of nations and in the EU. This analysis was carried out through the two main actors of the Polish state's public diplomacy practices, the Polish Institutes and the Adam Mickiewicz Institutes. Within the scope of the analysis, an analysis was made of the tools through which Poland tried to reveal the above-mentioned elements in its public diplomacy activities and to what extent it was able to reflect them in its public diplomacy practices.

Keywords: Europe, Poland, Public diplomacy, Polish Institutes, Adam Mickiewicz Institute

Giriş

Kamu diplomasisi, Golan ve Yang'ın tanımıyla "ulusal çıkarları teşvik etmek ve yabancı ülke kamuoylarını da bu ulusal çıkar çerçevesinde etkileyebilmek için çeşitli iletişim kanalları aracılığıyla yabancı kamuoylarına ulaşmaya yönelik belirli, bilgilendirici ve etki temelli hedefleri olan bir iletişim ve etkileşim aracıdır".¹ Bu tanım çerçevesinde başta ulus devletler olmak üzere, devlet dışı aktörler ve diğer diplomatik aktörler de bu iletişim ve etkileşim mekanizmasının bir parçası durumundalardır. Amerikan Başkanı

¹ Guy J. Golan ve Sung-Un Yang, "Introduction: The Integrated Public Diplomacy Perspective", içinde *International Public Relations And Public Diplomacy: Communication and Engagement*, ed. Guy J. Golan, Sung-Un Yang, Dennis F. Kinsey (New York: Peter Lang Publishing, 2015), 2.

Dwight D. Eisenhower tarafından 1 Ağustos 1953'te kurulan Amerika Birleşik Devletleri Bilgi Ajansı'nın 1980'lerde yaptığı kamu diplomasisi kavramı tanımını da yukarıda aktarılan tanım bağlamında değerlendirebiliriz. Ajans söz konusu kavramı "medeni bir ikna yöntemi" olarak tarif etmiştir.² Bu çerçevede kamu diplomasisi kavramı Soğuk Savaş döneminde, devletlerin dış politika amaçlarını yabancı halklarla ilişkiler kurarak gerçekleştirmeye çalıştıkları süreci ifade etmek için kullanılmış³ olsa da söz konusu dönem içinde bu amacı gerçekleştirmenin zorluğu, bu kavramın uluslararası ilişkilerde geçerli ve etkili bir dış politika aracı olarak kullanılması için bu dönemin sona ermesini beklemesini gerektirmiştir. Öte yandan, 'kamu diplomasisi' terimi yine Soğuk Savaş döneminde, 1965 yılında, Tufts Üniversitesi Hukuk ve Diploması Fakültesi Dekanı Edmund Gullion'un Kamu Diploması Merkezini kurmasıyla bilimsel bir kimlik kazanmaya da başlamıştır.⁴ Günümüzde ise kamu diplomasisini ülkelerin dış politikalarının bir bileşeni olarak, bir ülkenin değerlerinin ve ideolojisinin yurtdışında yayılması için elverişli bir ortamın yaratılması olarak tanımlayabiliriz. Armstrong'un kamu diplomasisi tanımı da çalışmayı bu anlamda destekler niteliktedir. Armstrong'a göre kamu diplomasisi "yerli ve yabancı halklarla iletişim, etkileşim ve temas kurarak onları anlama, bilgilendirme ve etkileme; böylece ulusal, güvenlik, ekonomik, kültürel ve siyasal çıkarlarını korumak" anlamına gelmektedir.⁵ Öte yandan kamu diplomasisi, geleneksel diplomasinin yanında devletler arasındaki ikili ya da çok taraflı ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesinde etkili bir rol oynamaktadır. Söz konusu alanlardaki faaliyetler ise yabancı kurum, kuruluş ve toplulukları hedef almaktadır. Bunun temel nedeni ise ülke dış politika çıkarlarının savunulmasını, geliştirilmesini ya da en azından ilgili ülkenin çıkarlarına karşı oluşabilecek tutum ve davranışların önüne geçilebilmesini

² Robert S. Fortner, *Public Diplomacy and International Politics: The Symbolic Constructs of Summits and International Radio News* (Westport, Connecticut, London: Greenwood Publishing Group, 1994), 29.

³ Nicholas J. Cull, "Public Diplomacy: Taxonomies and Histories," *The Annals of the American Academy of Political and Social Science* 616 (2008): 31.

⁴ Elena Gurgu ve Aristide Dumitru Cocuban, "The Role of Public Diplomacy in International Relations in Full Process of Globalization," *Annals of Spiru Haret University Economic Series*, no (2) 2016: 126.

⁵ Matthew C. Armstrong, *Operationalizing Public Diplomacy*, içinde Routledge Handbook of Public Diplomacy, ed. Nancy Snow et al. (New York: Routledge, 2009); 66'dan aktaran, Yasin Yaylar, *Karşılaştırmalı Kamu Diploması Analizi: Türkiye, ABD ve Japonya*, (Ankara: Akademisyen Kitabevi, 2020), 36.

sağlamaktır. Bir anlamda kamu diplomasisinin amacı, diğer ülkelerin toplumlarıyla iletişim kurmaktır.

Bu noktada, Polonya Dışişleri Bakanlığı'nın kamu diplomasisi tanımı da "yabancı bir ülkede olumlu bir kamuoyu oluşturmayı ve uluslararası sahnede itibarı güçlendirmeyi amaçlayan geniş bir yelpazedeki bilgilendirme faaliyetlerini kapsamaktadır" şeklindedir.⁶ Bu çerçevede Polonya, kendisini uluslararası sahnede saygın bir konuma taşıyacağını düşündüğü ülkenin 'Avrupalı genlere sahip' siyasi, kültürel ve ekonomik kimlik değerlerinin ve ideolojisinin belirli, bilgilendirici ve etkili bir iletişim tekniğiyle bölgesel ve küresel düzeyde yayılmasını sağlayacak ve yine yurtdışındaki kamuoylarının da bu yönde şekillenmesini beraberinde getirecek stratejik faaliyetleri kamu diplomasisi uygulamalarının merkezine koymaktadır. Bieniek ve Bayır da bu duruma dikkat çekerek Polonya'nın kamu diplomasisi algısını, yabancı ülkelerde Polonya Cumhuriyeti için olumlu bir kamuoyunun oluşturulmasını amaçlayan çok boyutlu ve bilgilendirici faaliyetler olarak tarif etmişlerdir. Bu faaliyetlerin ana amacı ise Polonya'yı ve onun Avrupa ve dünya kalkınmasına katkısını daha iyi anlatarak ülkenin uluslararası prestijini güçlendirmek ve böylece ülkenin uluslararası işbirliği yaptığı aktörler arasında temas ve işbirliğini teşvik etmektir.⁷ Bu itibarla Polonya, kamu diplomasisi stratejilerinde ülkenin siyasi tarihinin, kimliğinin, kültürünün ve bu bağlamda ortaya çıkan ulusal mirasın öneme vurgu yapmaktadır. Örneğin, komünist rejimin çöküşünden sonra Polonya devleti, gerek kamu diplomasisi çalışmalarının gerekse de kültürel diplomasi çalışmalarının öncelikle ve en başta Avrupa Birliği (AB) ülkelerine yönelik olmasına karar vermiştir.⁸ Bunun temel nedeni, çalışmanın da temel argümanı bağlamında, Polonya kimliğinin, kültürünün, tarihinin ve ekonomisinin Avrupalı boyutunun AB ülkeleri kamuoyları nezdinde daha fazla tanınır ve bilinir kılınmasını sağlayabilmek ve bu anlamda da Polonya'nın Avrupa'nın ve onun değerlerinin bir parçası olduğu fikrinin söz konusu kamuoylarında yaygınlaştırılmasını ve kabulünü sağlamaktır. Bu durum, Polonya'nın bu ülkelerde daha fazla olumlu bir imaja sahip olmasına ve böylece ülkenin dış politika çıkarlarına daha uygun bir

⁶ Rafał Zajęcki, Antonina Shuliak, Olesya Fesyk, "Using Public Diplomacy For Creating International Peace and Security - The Case of Poland and Sweden," *Torun International Studies*, no. (1) 13 (2020): 166.

⁷ Karol Bieniek ve Özgün Erler Bayır, "Public Diplomacy and Soft Power in Polish Foreign Policy Making," *SİYASAL: Journal of Political Sciences*, 21. Yüzyılda Polonya Dış Politikası Özel Sayısı, no (31) (2022): 565.

⁸ Beata Ociepa, "Cultural diplomacy as an external voice of cultural policy. The case of Poland," *International Journal of Cultural Policy*, no (27) 2 (2021): 235.

uluslararası ilişkilerin inşa edilmesine olumlu yönde katkı sağlayabilecektir. Bu çerçevede 2000 yılında Polonya'nın ilk kamu diplomasisi kampanyası AB ülkelerine yönelik olarak başlatılmıştır. 2000 – 2003 yıllarını kapsayan bu kampanya, Polonya'nın 1 Mayıs 2004 tarihinde Birliğe üye olmasıyla sonuçlanmıştır.

Öte yandan, Polonya Dışişleri Bakanlığı yurtdışındaki halklarla diyalog ilişkileri kurarken kamu diplomasisini, kültürel diplomasi ve uluslararası markalaşma kavramlarıyla birlikte de kullanmaktadır.⁹ Bu itibarla tanıtım, marka, imaj ve kamuoyu kavramları Polonya'nın uluslararası ilişkilerinde kamu diplomasisi araçlarını şekillendirirken kullandığı kilit kavramlar arasında yer almaktadır. Bu durum Polonya Dışişleri Bakanlığının yapısında da kurumsallaştırılmıştır. Zira, ülkenin söz konusu yurtdışı faaliyetleri Polonya Dışişleri Bakanlığı'nın bir birimi olan Kamu ve Kültürel Diplomasi Bölümü üzerinden yürütülmektedir. Ociepka'ya göre ve çalışmanın da temel argümanı olarak ifade edildiği şekliyle, bu kavramlara yönelinmesinin temel nedeni eski bir komünist ülke olarak ve bir geçiş süreci yaşayan ülke olarak Polonya'nın son yirmi yıldaki kamu diplomasi uygulamalarının ülkenin uluslararası imajının ve 'Polonya markasının' Polonya'nın Avrupalı kimliği, kültürü ve ulusal mirası temelinde yaratılmak istenmesinde aranabilir.¹⁰ Bu anlamda, ülkenin kamu diplomasisi uygulamalarında yer verilen 'Polonya markası' kavramı, Polonya'nın ekonomik, siyasi ve kültürel boyutlarıyla onun Avrupalı kimliğinin sağlamlaştırılmasına yönelik uygulamalara işaret etmektedir. Bu noktada 2004 yılında kurulan Polonya Tanıtma Konseyi'ni de dile getirmemiz gerekmektedir. Söz konusu Konseyin temel amacı, Polonya markası oluşturacak programlar ve projeler hazırlamak ve bu projelerin özellikle yurt dışındaki sivil toplum kuruluşlarıyla koordinasyonunu sağlamaktır.¹¹ Bu minvalde örneğin 2013 yılında Polonya Tanıtma Konseyi tarafından hazırlanan belgede "Polonya markası"na vurgu yapılmıştır. Ayrıca, Polonya dış politikasında kamu diplomasisi uygulamalarının varlığı, ülkenin komünist sistemden çoğulcu demokratik siyasi sisteme geçiş sürecinde dış

⁹ M. Daris Tantowi Ikram, Agus Sudarya, Anton Iman Santosa, "Public Diplomacy in Poland's Re-Branding Effort by Institute of Adam Mickiewicz (IAM) Through Polska Brand," *The International Journal of Business Management and Technology*, no (5) 6 (2021): 153.

¹⁰ Beata Ociepka, "Public Diplomacy in the European Union: Models for Poland," *Policy Paper, The Polish Institute of International Relations*, no (5) 88 (2014): 2.

¹¹ Beata Ociepka ve Marta Ryniejska Kieldanowicz, "Public Diplomacy and EU Enlargement: the Case of Poland," *Discussion Papers In Diplomacy Netherlands Institute of International Relations*, 2005, 12.

politika uygulamalarının da modernizasyona uğradığı ve uluslararası siyasal, kültürel ve ekonomik ilişkilerde iletişime açık hale geldiği şeklinde de yorumlanabilir. Bu noktada belki de en doğru yaklaşım, Polonya'nın kamu diplomasisinin onun trajik geçmişi ile başarılı çağdaşlaşma süreci arasındaki dengeye dayandığı şeklinde olacaktır.¹² Bu çerçevede belirtmek gerekir ki, Polonya'nın kamu diplomasisi uygulamaları her ülkede olduğu gibi ülkenin dış politik öncelikleri temelinde şekillendirilmektedir ve bu durum da Polonya için ülkenin Avrupalı kimliği boyutunun ön plana çıkartılması olarak ifade edilebilir.¹³

Bu minvalde Polonya devleti yurtdışında uyguladığı kamu diplomasisi çalışmalarını temelde iki aktör üzerinden yürütmektedir. Bunlardan ilki Polonya Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren Polonya Enstitüleri'dir. İkincisi ise Polonya Cumhuriyeti Kültür ve Ulusal Miras Bakanlığı tarafından desteklenen Adam Mickiewicz Enstitüleri'dir. Tarihsel süreçte ülkenin fiziksel mevcudiyetinin, var oluşunun ve egemenlik haklarının yok edilmesi karşısında ülke halkının verdiği mücadelenin, direncin ve dayanışmanın söz konusu kamu diplomasisi uygulamalarına nasıl yansıdığına analizi ise bu çalışmanın nirengi noktasıdır. Ayrıca, yine söz konusu iki birimin de Avrupa uluslar ailesi içerisinde yerinin bir daha göz ardı edilemeyecek şekilde sağlamlaştırılması bağlamında Polonya'nın siyasi, kültürel ve ekonomik kimliğini, değerlerini ve ideolojisini ortaya koyup koyamadığının analizi de bu çalışmanın çerçevesini oluşturmaktadır.

Öte yandan, Polonya'nın kamu diplomasisi uygulamalarını incelemeye geçmeden önce ülkenin tarihsel geçmişini ve dış politikasını incelemekte yarar vardır. Zira çalışmanın ana argümanı olarak da vurgulandığı gibi, Polonya'nın siyasi tarihi, kimliği, kültürü ve bu bağlamda ortaya çıkan ulusal mirası ülkenin bugünkü kamu diplomasisi uygulamalarına keskin bir şekilde yön vermektedir.

I. Polonya Tarihi

Polonya, batısında Almanya, güneybatısında Çekya, güneyinde Slovakya, kuzeydoğusunda Rusya ve Litvanya, doğusunda Belarus, güneydoğusunda Ukrayna ve kuzeyinde ise Baltık Denizi ile sınırı olan bir Orta Avrupa devletidir. Polonya adı Polan topluluğundan gelmektedir ve

¹² Ociepka, "Public Diplomacy in the European Union: Models for Poland," 2-4.

¹³ Jarosław Szczepankiewicz, "From Public Diplomacy to a Brand for Poland," *Yearbook of Polish Foreign Policy*, no 1 (2006): 269.

Polonların ilk yöneticileri ise Piastlardır. Böylece aslında Polonya'nın tarih sahnesine çıkışı da IX. yüzyılda Piast hanedanı ile gerçekleşmiştir. Piast Hükümdarı I. Mieszko'nun 966'da Hristiyanlığı kabul etmesiyle de Polonya devlet kimliği oluşmaya başlamıştır.¹⁴ Piast hanedanlığı, Polonya Kralı III. Casimir'in 1370 tarihinde ölümü ile sona ermiş ve krallık tacı 1386 yılından itibaren Litvanya'lı Jagiellon hanedanına geçmiştir.¹⁵ Bu geçiş Litvanya Grandükü Jagiello'nun Hristiyanlığı kabul edip Polonyalı Prenses Jadwiga ile evlenmesiyle olmuştur.¹⁶ Böylece Polonya için Piast hanedanlığı sona ererek Jagiellon hanedanlığı dönemi başlamıştır. Bu dönem içerisinde Polonya ve Litvanya aynı kral tarafından yönetilmiş olsa da iki ayrı devlet olarak varlıklarını sürdürmüşlerdir. Bu durum iki devleti bir araya getiren ve 1 Temmuz 1569 tarihinde imzalanan Lublin Antlaşması'na kadar devam etmiştir. Söz konusu Antlaşma ile Polonya - Litvanya Birliği de hayata geçirilmiştir. Bu durum ayrıca Polonya'da Birinci Cumhuriyetin kurulması anlamına da gelmektedir. Ortaya çıkan bu yeni devlet ise tek kralın yönetiminde, tek meclis (Sejm) ve senatoya sahip şekilde 1795 yılına kadar varlığını sürdürmüştür.¹⁷ Ancak söz konusu devletin varlığı komşuları tarafından sürekli olarak tehdit edilmiş ve ağır işgallere de uğratılmıştır. 1772, 1793 ve 1795 yıllarında Polonya topraklarının söz konusu komşu devletler olan Rusya, Prusya ve Avusturya tarafından paylaşılması ise bu devletin Avrupa'daki siyasi varlığının sonlanmasına yol açmıştır.¹⁸ Hatta 1797 tarihli ek bir Antlaşma ile, yukarıda ifade edilen üç paylaşımçı devletler, 'Polonya' adının kullanılmamasını bile kabul etmişlerdir.¹⁹

¹⁴ Anita j. Prazmowska, *Polonya Tarihi*, çeviren. Nurullah Duru (İstanbul, Alfa Yayınları, 2022), 24.

¹⁵ Fahir Armaoğlu, "Avrupa Politikasında Polonya," *Bellekten*, No (57) 218 (1993): 285.

¹⁶ Robert Frost, *The Oxford History of Poland-Lithuania: Volume I: The Making of the Polish-Lithuanian Union, 1385-1569* (Oxford: Oxford University Press, 2015), 34.

¹⁷ Sabire Arık, *Kuruluşun XVII. Yüzyıla Polonya Tarihi*, (Ankara: KÖK Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Vakfı); 2010'dan aktaran Hakan Demir, "Polonyalı Hotel Lambert ve Büyük Sırbistan "Načertanije" Planı (1840-1844)," *Avrasya İncelemeleri Dergisi*, No (2) 1 (2013): 274.

¹⁸ Hacer Topaktaş, "Avrupa'nın ortak derdi Polonya Tahtı: Stanislaw August Poniatowski'nin Seçimi (1763-1764)," *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, no (28) 1 (2011): 183.

¹⁹ Norman Davies, *Heart of Europe: The Past in Poland's Present*, (Oxford: Oxford University Press, 2001), 138.

1795 – 1918 yılları arasında boyunduruk altında kalan Polonya devleti gerek Rusya'da gerçekleşen 1917 Bolşevik Devrimi (Büyük Ekim Sosyalist Devrimi) sonrasında iktidara gelen Bolşevik yönetiminin ulusların kendi kaderlerini tayin hakkına saygı göstererek Polonya'nın bağımsızlığını kabul etmeleri²⁰ gerekse de Birinci Dünya Savaşı'nın sona ermesi ile 11 Kasım 1918 tarihinden itibaren dünya tarihinde bağımsız bir devlet olarak yeniden yer almaya başlamıştır.²¹ Bu durum ayrıca Polonya'da İkinci Cumhuriyetin de kurulduğu anlamına gelmektedir. İkinci Cumhuriyetin varlığı ise 1939 yılına kadar sürmüştür.

Polonya, II. Dünya Savaşı'nın başlangıcını da oluşturan 1 Eylül 1939'da Nazi işgaline uğramıştır. 1933 yılında Almanya'da Hitler'in ve Nazi Partisi'nin iktidara gelmesi ile başlayan Avrupa'daki siyasi gerginlikler Polonya'nın da bir kez daha işgali ile sonuçlanmıştır. Polonya, İkinci Dünya Savaşı'nın patlak verdiği 1 Eylül 1939 öncesinde Nazi Almanyası ile Sovyet Rusya arasında Ağustos 1939'da yapılan Alman-Rus Tarafsızlık ve Saldırmazlık Paktı ile paylaşılmıştır. Söz konusu Pakta göre Polonya toprakları, Almanya ve Sovyet Rusya arasında nüfuz alanlarına bölünmüş, ülkenin bağımsız bir devlet olarak kalıp kalmayacağı ise sonraya bırakılmıştır. Ancak Paktın imzasından on gün sonra Hitler Polonya'yı işgale başlamıştır. Rusya ise bu duruma yanıt olarak ve Polonya'nın tamamının Nazi işgaline gireceğini düşünerek 17 Eylül'de Polonya'ya savaş ilan ederek Polonya'ya girmiştir. İki taraf arasındaki sükûnet Moskova'da 28 Eylül 1939 günü yapılan ve Polonya'nın bu iki devlet arasında paylaşılması ile sağlanabilmiştir. Polonya ise hem tarihinde dördüncü kez paylaşılmış hem de ikinci kez tarih sahnesinden silinmiştir.²² Almanya'nın Polonya üzerinden Sovyet Rusya'ya saldırması üzerine 1945 Ocağında Sovyet birlikleri Varşova'ya girmiş ve Polonya'daki Alman işgali böylece 1945 Mart'ında sonlandırılmıştır. Böylece Polonya bağımsız bir devlet olarak yeniden Avrupa haritasındaki yerini alabilmiştir.

II. Dünya Savaşı'nın ardından ise Sovyetler Birliği Polonya'ya Sovyet tarzı bir komünist sistem dayatmak istemiş, Stalin'in kendi sözleriyle de bu durum “Komünizmi Polonya'ya getirmek, bir ineğe eyer takmak gibiydi” şeklinde ifade edilmiştir.²³ Ülke bu dayatma ile birlikte, Varşova Paktı²⁴ ve

²⁰ Piotr S. Wandycz, “Poland and Russia: The Perennial Question,” *The International History Review*, no (7) 1 (1985): 15.

²¹ Mieczysław B. Biskupski, “War and The Diplomacy of Polish Independence, 1914–18,” *The Polish Review*, no (35) 1 (1990): 99.

²² Armaoğlu, “Avrupa Politikasında” 293-294.

²³ Davies, *Heart of Europe*, 2.

²⁴ Sovyetler Birliği ile Arnavutluk, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Bulgaristan, Macaristan, Polonya, Romanya ve Çekoslovakya arasında 14 Mayıs 1955

Comecon²⁵ gibi örgütler bünyesinde Sovyetler Birliği'nin liderliğindeki Doğu Bloku ülkeleri grubunda yer almak zorunda kalmıştır. 1980'lerin sonlarında ise Doğu Blokunda yaşanan çözümler Polonya'ya da yansımış ve Polonya'da komünist sistemin temsilciliğini yapan Polonya Halk Cumhuriyeti yıkılmıştır. Ardından ülkede 30 Ocak 1990'da Üçüncü Cumhuriyet kurularak demokratik yönetime geçen Polonya, Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle komünist sistemden Batılı liberal siyasal ve ekonomik düzene geçiş yapmıştır.

Polonya'nın tarihsel geçmişini kısa bir şekilde ele aldıktan sonra şimdi de bu ülkenin Soğuk Savaş sonrası dış politikasının temel unsurlarını ele alacağız.

II. 1990 Sonrası Polonya Dış Politikası

Yukarıda da değinildiği gibi 1989 yılında Berlin Duvarı'nın yıkılmasının ardından Orta ve Doğu Avrupa'da demokratik değişimler yaşanmaya başlamıştır. Sovyetler Birliği'nin önderliğindeki Doğu Blokunun çöküşünün ardından Polonya'nın jeopolitik ve jeostratejik konumu da bu doğrultuda değişime uğramıştır. Çöken Doğu Blokunun ardından Polonya, kendisini yeni bir uluslararası ortamda bulmuştur. Bu ortam artık Doğu Blokunun bir parçası değildir. Ülke artık Batı Blokunun bir parçası haline gelmeye başlamıştır. Bu süreçte Polonya'da Üçüncü Cumhuriyetin kurulmasının ardından komünist bir devlet yapısından kapitalist bir ekonomik sisteme ve liberal bir demokrasiye geçiş yapılmıştır. Bu çerçevede ülke, kendisinde ve yakın coğrafyasında söz konusu sistemin devamını ve yayılmasını sağlayacak ve kendi ekonomik, siyasal ve güvenlik ihtiyaçlarını karşılayabilecek bölgesel işbirliklerinin içerisinde de yer almıştır. Bunların başında Polonya'nın, Macaristan ve o zamanki adıyla Çekoslovakya (Çekya ve Slovakya) ile 15 Şubat 1991 yılında Vişegrad Grubu'nu²⁶ kurması gelmektedir. Polonya'nın 26 Kasım 1991'de Avrupa Konseyi'ne²⁷ ve yine aynı yıl Merkezi Avrupa İnişyatifi'ne²⁸ katılımı da bu sürecin önemli göstergeleri olmuştur. Ülke

tarihinde imzalanmış ve "Dostluk, İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Antlaşması" adıyla kurulmuştur. Siyasi ve askeri temelli olan Pakt 1991 tarihinde sonlanmıştır.

²⁵ Karşılıklı Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (Council for Mutual Economic Assistance, COMECON) 25 Ocak 1949'da kurulan ve Soğuk Savaş döneminde Sovyetler Birliği'nin önderliğindeki Doğu Bloku devletleri arasında ekonomik iş birliğini ve dayanışmayı sağlamak amacıyla kurulan bir uluslararası örgüttür. COMECON 28 Haziran 1991 tarihinde kapanmıştır.

²⁶ Visegrad Group <https://www.visegradgroup.eu/>.

²⁷ Council of Europe, <https://www.coe.int/en/web/portal/home>.

²⁸ The Central European Initiative (CEI), <https://www.cei.int/>.

Baltık komşularıyla da benzer bir işbirliği sürecini Mart 1992’de kurulan Baltık Denizi Devletler Konseyi²⁹ ile gerçekleştirmiştir.³⁰ Burada çok kısa şekilde ifade etmek gerekirse söz konusu bu işbirliği süreçlerini Sovyet sonrası ülkelerin AB’ye üyelikleri öncesi, bu ülkelerin dış politikalarından iç yapısal reformlarına kadar ortak hedeflerin belirlenmesini ve paylaşılmasını temin eden bir araç olarak da değerlendirebiliriz.³¹

Bu süreçlerin yanı sıra, Soğuk Savaş döneminin sonunda Sovyetler Birliği’nin ortadan kalkması ve söz konusu dönemin hemen ardından Rusya’nın henüz etkili bir aktör olarak uluslararası politikada yerini almadığı dönemde, Polonya’nın dış politikadaki dikkati ise iki ana eksen üzerine yoğunlaşmıştır. Bunlardan biri Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ile olan ilişkileri tarif eden ve NATO üyeliği hedefini kapsayan Atlantikçilik eksenidir, diğeri ise Avrupa ile olan ilişkileri tarif eden ve AB üyeliği hedefini kapsayan Avrupalılık eksenidir.³² Bu durumun temel nedenlerini gerek ülkedeki reform süreci ve yapısal değişikliklerin hızlı bir şekilde hayata geçirilmek istenmesinde gerek ülkenin güvenlik endişelerini ortadan kaldırmak için Rusya’ya karşı bir işbirliği arayışı bulunma gerekliliğinde gerekse de ülkenin uluslararası imajının pozitif bir yöne evrilmesi yönündeki beklentilerde aramak gerekmektedir.³³ Bu bağlamda AB ve NATO üyelikleri hem Polonya’nın söz konusu ihtiyaçlarını karşılamış hem de onun Batılı devletler açısından güvenilir bir gelecek ortağı olarak kabul edilmesiyle sonuçlanmıştır. Böylece ülke Avrupa Atlantik sisteminin aktif bir katılımcısı olmuştur. Bu minvalde Polonya önce 1999 yılında NATO’ya daha sonra ise 2004 yılında AB’ye üye olmuştur. Bu durum ülkenin AB ve ABD’nin öncülük ettiği Batı sisteminin ekonomik, güvenlik, siyasal, sosyal ve kültürel yapısının bir parçası haline gelmesiyle sonuçlanmıştır.

Öte yandan ifade etmek gerekir ki, İkinci Dünya Savaşı sonrasında bölgesel ve küresel düzeyde uluslararası politikanın güvenilir bir ortağı algısı ve kimliği oluşturma çabası içerisinde bulunan Polonya’nın, çalışmanın ileriki

²⁹ The Council of the Baltic Sea States, <https://cbss.org/>

³⁰ Davut Han Aslan, *Soğuk Savaş Sonrası Polonya Dış Politikası 1989-2019*, (Ankara: Akademisyen Kitabevi, 2021), 61-62.

³¹ Natalia Tomaszewska ve Adam Starzyk, “Conception of Intermarium in Polish Foreign Policy in XXI Century,” *Torun Internatonal Studies*, no (1) 10 (2017): 19.

³² Bu konuda daha detaylı bilgi ve analiz için bkz. Özgün Erler Bayır, *Polonya Dış Politikasında Atlantikçilik Avrupalılık İkilemi*, (İstanbul: Derin Yayınları, 2013): 93.

³³ Ryszard Zięba, "Transformation of Polish Foreign Policy," *The Polish Foreign Affairs Digest*, no (4) 13 (2004): 14.

bölmelerinde de örneklendirileceği gibi, günümüzde de söz konusu kimliği ve algıyı canlı tutmaya yönelik kamu diplomasisi uygulamaları içerisinde bulunduğu gözlemlenmektedir.

Polonya'nın siyasi tarihinin ve dış politikasının analizinin ardından, bu ulusal miras üzerine ülkenin kamu diplomasisi uygulamalarının derinlikli analizine geçilebilir.

III. Polonya'nın Kamu Diplomasisi Uygulamaları

Aslında Polonya'nın kendi kimliğinin ve kültürünün varlığını devam ettirme ve dışarıya taşıma tecrübesi Demir Perde döneminin yıkılışının öncesine denk gelmektedir. O dönemde Polonya devleti, Polonya dışında yaşayan Polonyalılara kendi kimlik ve kültürlerine yabancılaşmayı engellemek için kültürel diplomasi uygulamaları içerisinde bulunmuştur. Komünist rejimin çöküşünden sonra ise Polonya Cumhuriyeti'nin kamu diplomasi uygulamalarının yönü başta AB ülkeleri olmak üzere Batılı ülkelere yönelmiştir. Polonya'nın demokratik Avrupa devletleri topluluğunun tam teşekküllü bir parçası olarak gösterilmesi ve kabul ettirilmesi ise bu çabaların ana hedefi olmuştur. Hedef kitleyi Polonyalılar dışında kalan kişi ve kesimler oluşturmuştur.³⁴ Bununla birlikte gerek dış politika gerekse de kamusal ve kültürel diplomasi uygulamalarının özünü ulusal siyasi ve kültürel miras ve hafıza siyaseti oluşturmuştur.³⁵ Bu çerçevede çalışmanın giriş kısmında da ifade edildiği üzere Polonya'nın kamu diplomasisi uygulamaları iki Bakanlığın çatısı ve iki farklı isim altında gerçekleştirilmektedir. Bunlar Polonya Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı bünyesindeki Polonya Enstitüleri ve Polonya Cumhuriyeti Kültür ve Ulusal Miras Bakanlığı bünyesindeki Adam Mickiewicz Enstitüleri'dir. Bunların yanı sıra Fryderyk Chopin Enstitüsü, Uluslararası Kültür Merkezi, Kitap Enstitüsü, Yurt Dışındaki Polonya Kültürel Mirası Ulusal Enstitüsü POLONIKA gibi kültürel kurumlar ve merkezler de Polonya'nın kamu diplomasisi uygulamalarının birer parçası olarak görev almaktadırlar.

A. Polonya Enstitüleri

Yabancı ülkelerin toplumlarıyla iletişim kurmak anlamına da gelen kamu diplomasisinin bu kapsamdaki en önemli ve etkili araçlarından bir tanesi

³⁴ Beata Ociepka, "Case of Poland," 235-236

³⁵ Beata Ociepka, "Public diplomacy as political communication: Lessons from case studies," *European Journal of Communication*, no (33) 3 (2018): 297.

kültürdür. Yabancı bir ülkede kamu diplomasisi uygulayan ülkeye ait geleneklerin, geçmişin ve bugünün tanıtılmasında elbette ki kültür kavramının rolü çok büyüktür. Bu anlamda bir iletişim aracı olarak kültür, toplumların birbirini tanımalarına, anlamalarına ve iletişim ve etkileşim kurmasına yardımcı olmaktadır. Polonya Enstitüleri de bu çerçevede, ülkenin diğer ülke ve kamuoylarıyla ikili ilişkilerinin kurulmasında ve ülkenin yurtdışındaki imajının şekillendirilmesinde önemli bir role sahiptir. Polonya Enstitüleri'nin de temel amacı yabancı ülkelerde Polonya'ya ilişkin olumlu bir imaj oluşturmak ve yine yurt dışında Polonya kültürünü ve akademik yaşamını tanıtmak ve böylece faaliyette bulunulan yabancı ülke kamuoylarında Polonya'ya dair olumlu bir algının yerleşmesini sağlamaktır. Polonya Enstitüleri Polonya kültürünü bir başka ülkede bilinir kılabilmek için ise yerel kültür merkezleriyle işbirliği yapmakta ve uluslararası kültürel projelere katılımlar sağlamaktadır. Burada dile getirmemiz gereken önemli bir nokta ise Polonya Enstitülerinin faaliyetlerinin temel özelliğidir. Enstitüler, çalışmanın sonraki bölümlerinde de örneklendirildiği gibi, faaliyetlerinde Polonya'nın Avrupalı kimliği boyutuna vurgu yaparak ülkenin tarihi mirası ile çağdaş kültürel, siyasal, ekonomik ve sanatsal yaşamını birlikte sunmaya çalışmaktadır. Bu doğrultuda Polonya Enstitülerinin misyonu, faaliyette bulunduğu ülkeler ile bu ülke kamuoylarının sanatçılarıyla, kanaat önderleriyle, sporcularıyla, akademisyenleriyle ve çeşitli alanlardaki uzmanlarıyla iyi ve yakın ilişkiler kurmaya çalışarak Polonya'nın yurtdışında olumlu ve etkin bir imaja sahip olmasını sağlamaktır. 1999 yılında Polonya Dışişleri Bakanlığı çatısı altına alınan Polonya Enstitüleri, günümüzde Dışişleri Bakanlığı'na bağlı şekilde yurtdışında 25 farklı şehirde faaliyet gösteren birimlerden oluşmaktadır. Bu birimlerin bulunduğu ülkeler ve şehirler şu şekildedir: Avusturya (Viyana), Beyaz Rusya (Minsk), Belçika (Brüksel), Bulgaristan (Sofya), Çin (Pekin), Çekya (Prag), Fransa (Paris), Gürcistan (Tiflis), Almanya (Berlin, Leipzig, Düsseldorf), Macaristan (Budapeşte), Hindistan (Yeni Delhi), İsrail (Tel Aviv), İtalya (Roma), Japonya (Tokyo), Litvanya (Vilnius), Romanya (Bükreş), Rusya (Moskova, St.Petersburg), Slovakya (Bratislava), İspanya (Madrid), İsveç (Stokholm), Ukrayna (Kiev), Birleşik Krallık (Londra), Amerika Birleşik Devletleri (New York).³⁶

Bu merkezler aracılığıyla Polonya Enstitüleri tarih, bilim ve ulusal miras gibi ülkenin kültürel kodlarının ve kimliğinin yabancı ülkelerde daha iyi anlaşılabilmesine ve Avrupa tarihinde yaşanan yıkımlara ve acılara vurgu

³⁶ Polish Institutes, <https://www.gov.pl/web/diplomacy/polish-institutes>.

yapılarak Polonya'nın bu tarih içerisindeki özgün konumunun anlaşılmasına ve bu konuda yabancı kamuoylarının farkındalıklarının artırılmasına dönük kamu diplomasisi uygulamaları gerçekleştirilmektedir. Bununla birlikte söz konusu kamu diplomasisi çalışmaları Polonya ile yabancı ülkeler arasında ve kamuoyları ile ikili kültürel alışverişin desteklenmesini ve Polonya kültürünün ilgili ülkelerin sosyal yaşamında yer almasını sağlamayı da hedeflemektedir. Ayrıca burada belirtmek gerekir ki, Polonya Enstitülerinin çalışmaları uluslararası kültürel alışverişin aktif bir şekilde gerçekleştirilmesini destekleyen EUNIC (European Union National Institutes for Culture - Avrupa Birliği Ulusal Kültür Enstitüleri)³⁷ bünyesinde de yer almaktadır. EUNIC ayrıca, Polonya'nın diğer ülkelerle olan kültürel anlaşmalarından ve programlarından doğan uluslararası yükümlülüklerinin uygulanmasını da sağlamaktadır.

Polonya Enstitüleri faaliyette bulunduğu ilgili ülkelerin gerek resmi (devlet kurumları) gerekse de sivil aktörleriyle (sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, baskı çıkar grupları, vb.) işbirlikleri yapmaktadır. Bu işbirlikleri arasında, kültürel etkinlikleri (konserler, film gösterimleri, tiyatro gösterileri, sergiler), eğitici ve bilgilendirici etkinlikleri (çocuk programları, Polonya hakkında çeşitli iletişim mecraları aracılığıyla bilgilendirici yayımlar), akademik etkinlikleri (seminerler, konferanslar) ve tanıtım etkinliklerini (Polonyalı kurum ve kuruluşların ilgili ülkelerde gerçekleştirilen kitap, eğitim ve tasarım fuarlarına katılım) sayabiliriz. Bunların yanı sıra Enstitüler, Lehçe dilini teşvik edecek faaliyetlere odaklanmakta ve özellikle yabancı üniversitelerde Lehçe, Slavca ve Orta Avrupa çalışmaları yapan personel ve öğrencilere destek olmaktadır. Enstitüler bu çalışmalarını yürütürken Polonya Kitap Enstitüsü, Fryderyk Chopin Enstitüsü, Adam Mickiewicz Enstitüsü, Ulusal Anma Enstitüsü, Müzik ve Dans Enstitüsü ve Ulusal Mimarlık ve Kentsel Planlama Enstitüsü gibi Polonya'daki diğer kurum ve

³⁷ <https://www.eunicglobal.eu/>. Avrupa Birliği Ulusal Kültür Enstitüleri (European Union National Institutes for Culture – EUNIC), AB üyesi ülkelerde kültürel işbirlikleri ve çalışmalarıyla uğraşan kuruluşların ortak Avrupa ağıdır. EUNIC tüm AB Üye Devletlerden ve ortak ülkelerden oluşan üyeleriyle birlikte bu ülkelerin kültürel deneyimlerinden yararlanarak, 136 kümeden oluşan bir ağ ile dünya çapında 100'den fazla ülkede Avrupa kültürel işbirliğinin hayata geçirilmesi için çalışan bir çatı kuruluştur. AB'nin stratejik bir ortağı olan EUNIC, uluslararası ilişkilerde kültürün önemli bir rol oynadığını savunmaktadır. EUNIC Avrupa kültür politikasının daha fazla tanımlanmasına aktif katılım sağlayan EUNIC, üyeleri ve ortakları arasında bilgi paylaşımı ve kapasite geliştirme için de bir platform görevi görmektedir.

kuruluşlardan da destek almaktadırlar. Böylece Polonya Enstitülerinin aracılığıyla Polonya kültürü, yurtdışında işbirliği içerisinde bulunan yerel ortaklarla ve yerel kültür merkezleriyle ortaklaşa çalışmalar gerçekleştirilerek ve uluslararası kültürel projelere katılım sağlanarak temsil edinilebilmektedir. Bu çerçevede Polonya Enstitülerinin faaliyetlerinin ana özelliğini Polonya'nın tarihi mirası ile çağdaş kültürel ve sanatsal yaşamını bir kombinasyon içerisinde sunabilmesi oluşturmaktadır.³⁸ Bunun önemli örneklerinden birisi Polonya Dışişleri Bakanlığı tarafından 8 Şubat 2023 tarihinde ülkenin bir ulusal markası olarak tarif edilerek resmi olarak duyurulan "Polonya. Özgürlük İçin Dayanışma" görselidir. Polonya Dışişleri Bakanı Zbigniew Rau söz konusu görsel hakkında "*ülkemizin dünya çapında giderek daha aktif bir şekilde tanıtımına destek olmayı amaçlayan Polonya ve Polonyalılar dayanışmasının görselleştirilmesidir*" açıklamasında bulunarak, "*görselin dayanışma ve özgürlük gibi Polonya toplumunun en çok değer verdiği değerlere atıfta bulunduğunu kaydederek, dayanışmanın Polonya kimliğinin markası olduğunu*" ifade etmiştir.³⁹ Bununla birlikte bu görsel, Polonya'nın siyasi tarihinin, kimliğinin, kültürünün ve bu bağlamda ortaya çıkan ulusal mirasının ülkenin bugünkü kamu diplomasisi uygulamalarında aktif bir şekilde vurgulanmaya çalışıldığının da bir göstergesi niteliğindedir. Ülkenin fiziksel mevcudiyetine ve var oluşuna da atıf yapan görsel, 20'den fazla dilde tasarlanarak hem Polonya'nın dünya çapındaki diplomatik misyonlarında hem de Polonya Enstitülerinin bulunduğu ülkelerde sergilenmektedir. Polonya Enstitüleri ile ilgili bilgileri aktardıktan sonra şimdi bu Enstitü'nün yabancı ülkelerdeki kamu diplomasisi uygulamalarına yönelik somut çalışmaların incelenmesine geçilebilir.

Polonya Enstitüleri kapsamında Polonya'nın kamu diplomasisi uygulamaları müzik, film, tiyatro, sergi, edebiyat, bilim gibi sanatsal faaliyet alanları ve yukarıda da değinildiği gibi ülkenin siyasi tarihi kapsamında ülkenin ve içinde bulunduğu Avrupa toplumunun gerek temel değerlerinin savunulmasına gerekse de söz konusu toplumun güvenliğine sağladığı katkıya atıf yapan 'güvenilir ortak' kimliğine dair temalara dayanmaktadır. Bratislava, Berlin, Brüksel, Budapeşte, Düseldorf, Londra, Prag, Roma, Sofya, Stokholm ve Viyana'daki Polonya Enstitülerinde bu ana temalar etrafında etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede Enstitü'nün kamu diplomasisi

³⁸ Olga Bogorodecka, "Public Diplomacy of the Republic of Poland in Eastern Partnership Countries" *History and Politics*, no (24) (2018): 104.

³⁹ "Poland. Solidarity for freedom," <https://www.gov.pl/web/diplomacy/poland-solidarity-for-freedom>

faaliyetlerinin ve bu faaliyetlerinin detaylı incelemesine başlanabilir. Enstitü'nün kamu diplomasisi faaliyetlerinin yoğunlaştığı alanlar arasında Polonya'nın ulusal tarih mirası, ülkenin özellikle Birinci ve İkinci Dünya Savaşı'nda yaşadığı büyük yıkım, insanlık dramı ve bu yaşananlar karşısında Polonya halkının verdiği özgürlük ve dayanışma mücadelesi konuları yer almaktadır. Budapeşte Polonya Enstitüsü tarafından 25 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleştirilen 'Pilecki Grubu' başlıklı belgesel gösterimini hemen burada örnek olarak verebiliriz. Yüzbaşı Witold Pilecki, İkinci Dünya Savaşı esnasında Auschwitz toplama kampına kendi isteğiyle katılarak burada yaşananları Polonyalı yetkililere duyurmuştur. Hatta, müttefikler devletler de Nazilerin Yahudilere yönelik düzenlediği katliamı Pilecki'nin topladığı bilgilerden yola çıkarak öğrenmişlerdir. Söz konusu belgesel gösterimi de bu anlamda Polonyalı bir askerın dayanışma mücadelesini hafızalarda tutmaya çalışmıştır.⁴⁰ Pilecki'yi konu alan bir diğer etkinlik de New York Polonya Enstitüsü tarafından 21 Kasım 2023 tarihinde 'The Pilecki Raporu' başlıklı film gösterimiyle gerçekleştirilmiştir.⁴¹ Polonya halkının verdiği özgürlük ve dayanışma mücadelesi kapsamındaki bir diğer örnek Düsseldorf Polonya Enstitüsü'nden verilebilir. 1918 Versailles Antlaşması Polonya'nın batı ve kuzey sınırını belirlemiştir. Ancak belirlenen bu sınırla birlikte bir milyondan fazla Polonyalı, Alman toprakları içerisinde kalmıştır. Alman topraklarında kalan Polonyalılar ise uzun süre Almanlaştırma politikalarına maruz kalmışlardır. Alman topraklarında kalan ve bu politikaya karşı çıkan Polonyalılar birleşip örgütlenerek Alman hükümetine karşı mücadeleye başlamışlar ve bu mücadele sonunda da Polonyalılar ulusal bilinçlerini, kimliklerini ve kültürlerini korumayı başarmışlardır. Düsseldorf Polonya Enstitüsü ve Ulusal Anma Enstitüsü tarafından 17 – 31 Mayıs 2023 tarihleri arasında düzenlenen " "Biz Polonyalıyız". Almanya'da Polonyalılar Birliği" başlıklı sergide bu mücadele konu edinilmiş ve bu sergi aracılığıyla Alman kamuoyunda Polonya halkının Polonya kimliğini koruma ve savunma mücadelesi hafızalarda canlı tutulmaya çalışılmıştır.⁴² Yine örneğin, 1 Ağustos 1944'te Nazi Almanlarının işgal ettiği Varşova'da silahlı ayaklanma

⁴⁰ "A Pilecki-csoport-dokumentumfilm-vetítés," 25 Mayıs 2023, <https://instytutpolski.pl/budapest/2023/05/16/a-pilecki-csoport-filmvetites/>.

⁴¹ "The Pilecki Report – film screening in New York," 21 Kasım 2023, <https://instytutpolski.pl/newyork/2023/11/08/the-pilecki-report-film-screening-in-new-york-21st-november/>.

⁴² "„Wir sind Polen“. Der Bund der Polen in Deutschland," 31 Mayıs 2023, <https://instytutpolski.pl/duesseldorf/2023/04/23/wir-sind-polen-der-bund-der-polen-in-deutschland/>.

çıkıştır. Polonya devletine ait ulusal ordu ve Nazi işgaline karşı direnen diğer yeraltı örgütleri, bu mücadeleyi örgütlemişlerdir. İki ay süren ayaklanma sırasında, hava saldırıları, topçu bombardımanı, elverişsiz yaşam koşulları ve Alman Nazi birliklerinin katliamları sonucunda Varşova’da yaklaşık 200.000 kişi hayatını kaybetmiştir. Özgürlük mücadelesi verilen bu ayaklanmada Polonyalıların yanı sıra Varşova’daki yabancılar da yer almışlardır. Berlin Polonya Enstitüsü tarafından Varşova Ayaklanması'nın başlangıcının 79'uncu yıldönümü vesilesiyle 1 Ağustos 2023 tarihinde gerçekleştirilen etkinlikte bu tarihsel olaya atıf yapılarak "Varşova Ayaklanmasında Yabancılar" başlıklı belgesel gösterimi yapılmıştır.⁴³ Polonya Enstitüleri'nin İkinci Dünya Savaşı'nda yaşanan insanlık dramına dair Polonya halkının gösterdiği dayanışma ruhunu yansıtan kamu diplomasisi faaliyetlerinin bir diğer örneğini de Ocak 2023 tarihinde Londra Polonya Enstitü tarafından gerçekleştirilen etkinlik oluşturmaktadır. 1941'de İsviçre'nin Bern kentinde Polonyalı diplomatlar Yahudi çevrelerle işbirliği yaparak ölüm kamplarıyla karşı karşıya kalan Yahudi halkına tarafsız Latin Amerika ülkeleri için sahte pasaportlar çıkartmışlardır. Bu çerçevede Londra Polonya Enstitü tarafından 6 – 21 Ocak 2023 tarihlerine gerçekleştirilen "Yaşam için Pasaport" sergisi Yahudilerin hayatını kurtaran Polonyalı diplomat grubuna adanmıştır.⁴⁴ Bu kapsamdaki bir diğer örnek olarak ise Viyana Polonya Enstitüsü tarafından gerçekleştirilen belgesel film gösterisinden bahsedilebilir. Belgesel film Nazi suçlarının son çağdaş tanıklarından biri olan ve Avusturya, Gusen'deki toplama kampı mahkûmu olan Polonyalı Stanisław Zalewski'yi konu almıştır.⁴⁵ Bir başka örnek olarak ise Roma Polonya Enstitüsü tarafından 30 Ocak 2024 tarihinde gerçekleştirilen "Varşova: Bölünmüş Bir Şehir" başlıklı belgesel film gösterimini verebiliriz. Bu Film, Polonya'nın Başkenti Varşova'nın 1941'de Nazi güçleri tarafından neredeyse tamamen yıkılmasını ve yıkımın ardından kentin yeniden inşa ve gelişim sürecine odaklanmıştır. Film aynı zamanda Nazi işgali sürecinde yaşanan acı anıları canlı tutmanın

⁴³ "Dokumentarfilm: Ausländer im Warschauer Aufstand," 1 Ağustos 2023, <https://instytutpolski.pl/berlin/2023/07/07/dokumentarfilm-auslander-im-warschauer-aufstand/>.

⁴⁴ "Passports for Life Exhibition + Talk with Roger Moorhouse 6th-30th January 2023," 6 Ocak 2023, <https://instytutpolski.pl/london/2023/01/03/passports-for-life-exhibition-talk-with-roger-moorhouse/>.

⁴⁵ "Visit of Stanisław Zalewski and premiere of the documentary "Stanisław Zalewski" in Vienna," 29 Şubat 2024, <https://instytutpolski.pl/wien/2024/03/06/besuch-von-stanislaw-zalewski-ehemaliger-haftling-des-konzentrationslagers-gusen-in-wien-und-premiere-des-dokumentarfilms-stanislaw-zalewski/>.

önemine ve zorluğuna da dikkat çekmiştir.⁴⁶ Bratislava Polonya Enstitü tarafından 16 Ocak – 29 Mart 2024 tarihleri arasında gerçekleştirilen Yahudileri Kurtaran "Polonyalılar Müzesi Sergisi" de bu aşamada önemli bir diğer örnektir. Sergi, Polonya'lı Ulma ailesini konu almıştır. Yedi çocuklu Józef ve Wiktoria Ulma, Polonya'nın Markowa kentinde yaşayan Polonyalı bir Katolik ailedir. Ulma'lar İkinci Dünya Savaşı'ndaki Nazi Alman işgalinde yaşanan soykırım sırasında Polonyalı Yahudi aileleri kendi evlerinde saklayarak kurtarmaya çalışmışlardır. Fakat bu durum Nazi güçlerince fark edilince Józef ve Wiktoria Ulma çocuklarıyla birlikte, 24 Mart 1944'te idam edilmişlerdir.⁴⁷ Söz konusu sergi de bu çerçevede Polonyalıların Nazi işgali dönemlerindeki cesur davranışlarının Avrupa kamuoyunda bilinmesini ve ayrıca Polonya'nın yaşadığı tarihi süreçlerin de tekrardan hatırlanmasını sağlama amacı taşımaktadır. Sofya Polonya Enstitüsü tarafından 13 Eylül 2023 tarihinde gerçekleştirilen "Suçlular Paktı" belgesel sergisini ve "Orleta. Grodno '39" adlı uzun metrajlı filmin gösterimini de bir başka örnek olarak bu aşamada verebiliriz. Sergi ve film 23 Ağustos 1939'da Moskova'da Sovyetler Birliği ile Nazi Almanya'sı arasında imzalanan Saldırmazlık Paktı'na atıf yapmaktadır. Zira, bu Pakta eklenen gizli maddeler uyarınca Polonya bu iki devlet tarafından paylaşılmış ve 1 Eylül 1939'da Almanya Polonya'yı işgal etmiştir. Alman işgalinden 17 gün sonra ise Sovyet birlikleri Polonya'nın doğusunu işgal etmiştir. Bu çerçevede Sofya Polonya Enstitüsü tarafından gösterimi yapılan film de SSCB'nin, günümüzde Beyaz Rusya toprağı olan ama 1919-1939 tarihleri arasında Polonya idaresi altında olan Grodno'ya saldırısını ve bu saldırıya karşı Grodno halkının verdiği mücadelenin öyküsünü anlatmaktadır. Film, 12 yaşındaki Leon'un gözünden Sovyet saldırılarının dramatik bir resmini çizmiştir.⁴⁸ Bu kapsamda son örnek olarak ise Stokholm Polonya Enstitüsü tarafından İsveç'in Lund şehrinde 24 Ocak 2024 tarihinde açılan ve 25 Ağustos 2024 tarihine kadar açık olacak gezici sergi verilebilir. Sergi, İkinci Dünya Savaşı sırasında Nazi Almanyasında, Ravensbrück'deki kadın toplama kampını ve orada yaşananları konu almaktadır. Sergi kapsamında ayrıca 25-26 Ocak 2024 tarihlerinde 'Nazi

⁴⁶ "Varsavia: Una Citta' Divisa," 30 Ocak 2024, <https://instytutpolski.pl/roma/2024/01/22/varsavia-una-citta-divisa/>.

⁴⁷ "Samaritáni z Markowej," 16 Ocak 2024, Erişim Tarihi Nisan 17, 2024, <https://instytutpolski.pl/bratislava/2024/01/12/samaritani-z-markowej-4/>.

⁴⁸ "Opening of the documentary exhibition "Pact of Criminals" and screening of the feature film "Orleta. Grodno '39"," 13 Eylül 2023, <https://instytutpolski.pl/sofia/2023/09/11/открыване-на-документалната-изложба-5/>.

Toplama Kamplarındaki Kadınlar ve Kızlar: Savaş Sonrası Arşivlerden Sesler' başlıklı bir konferans da düzenlenmiştir.⁴⁹ Bu örneklerden de görüldüğü gibi Polonya'nın özellikle İkinci Dünya Savaşı'nda yaşadığı ıstıraplar, fiziksel var oluşuna yönelik ciddi tehditler, bu duruma Polonya halkının verdiği direnç ve dayanışma refleksleri ile birlikte bu ortamda gelişen Polonya ulusal kimliği ve kültürünü konu alan kamu diplomasisi uygulamaları Polonya devleti tarafından Polonya Enstitüleri aracılığıyla güncel bir şekilde Avrupa kamuoylarıyla buluşturulmaktadır. Böylece Polonya devleti kendine özgü unsurlarını ortaya çıkardığı kamu diplomasisi uygulamalarıyla Avrupa kolektif hafızasındaki yerini de canlı tutmaya çalışmaktadır.

Bununla birlikte Polonya Enstitüleri'nin faaliyetlerinin yoğunlaştığı bir diğer alan ise Polonyalı ünlü müzisyen Fryderyk Chopin'dir. Örneğin Paris,⁵⁰ Roma⁵¹, Londra⁵², Prag⁵³, Budapeşte⁵⁴ gibi Enstitüler bünyesinde Chopin ile ilgili birçok konser, yarışma ve çeşitli etkinlikler düzenlenerek söz konusu yabancı ülkedeki Polonya algısı üzerinde olumlu etkiler bırakılmaya çalışılmaktadır. Bilim alanında ise dünyaca ünlü Polonyalı bilim insanı Nicolaus Copernicus ön plana çıkmaktadır. Berlin⁵⁵, Brüksel⁵⁶, Bükreş⁵⁷,

⁴⁹ "Den polska vandringsutställningen Women's Concentration Camp Experience," 24 Ocak 2024, <https://instytutpolski.pl/stockholm/2024/01/15/den-polska-vandringsutstallningen-womens-concentration-camp-experience/>.

⁵⁰ "Chopin au Jardin 2023," 11 Haziran 2023, <https://instytutpolski.pl/paris/2023/05/11/chopin-au-jardin-2023/>.

⁵¹ "Chopin originale" 23 Mart 2023, <https://instytutpolski.pl/roma/2023/03/08/chopin-originale/>.

⁵² "Chopin Society UK Winter/Spring 2024 Concert Series," 28 Ocak 2024, <https://instytutpolski.pl/london/2023/08/08/chopin-society-uk-autumn-2023-concert-series/>.

⁵³ "Chopinův festival" 12 Ağustos 2023, <https://instytutpolski.pl/praha/2023/06/29/chopinuv-festival-3/>.

⁵⁴ "Ahol a kincsed, ott a szíved" Chopin nyomában," 13 Aralık 2022, <https://instytutpolski.pl/budapest/2022/11/10/ahol-a-kincsed-ott-a-szived-chopin-nyomaban/>.

⁵⁵ "Copernicus – Constellations," 17 Şubat 2023, <https://instytutpolski.pl/berlin/2023/03/02/copernicus-constellations/>.

⁵⁶ "Renovation of the bust of Nicolaus Copernicus in Brussels Planetarium," 6 Temmuz 2023, <https://instytutpolski.pl/brussels/en/2023/07/06/renovation-of-the-bust-of-nicolaus-copernicus-in-brussels-planetarium/>.

⁵⁷ "2023 – Anul lui Nicolaus Copernic," 19 Şubat 2023, <https://instytutpolski.pl/bucuresti/2023/03/31/2023-anul-lui-nicolaus-copernic/>.

Viyana⁵⁸ ve Vilnius⁵⁹da Copernicus ile ilgili birçok bilimsel etkinlik düzenlenmektedir. Örneğin Paris Polonya Enstitüsü, 1 – 17 Kasım 2023 tarihleri arasında, doğumunun 550. yıldönümü vesilesiyle Nicolaus Copernicus'u Fransızlara tanıtmak amacıyla sergi, konferans ve konser etkinlikleri düzenlemiştir.⁶⁰ Yukarıda aktarılan müzik ve bilim temelli etkinlikler aracılığıyla da Polonya'nın Avrupa sanatına ve bilimine katkısı hakkındaki algıların ve bilgilerin olumlu bir yöne doğru kaydırılması hedeflenmektedir.

Polonya Enstitüleri'nin kamu diplomasisi uygulamalarının odaklandığı bir diğer konuyu ülkenin siyasi tarihi kapsamında ülkenin ve içinde bulunduğu uluslararası toplumun güvenliğine geçmişten günümüze sağladığı katkıya atıf yapan 'güvenilir' ortak teması oluşturmaktadır. Aslında Polonya'nın 1939 – 1991 yılları arasında Nazi ve Sovyet baskısı altında kalması, o her ne kadar kendisini bir parçası olarak görse ve hissetse de ülkeyi özgür Avrupa uluslar ailesinin dışında bırakmıştır. Bu ailenin bir parçası olabilme mücadelesi ise Polonyalılarca Polonya devletinin ve halkının hem hayatta kalabilme hem var olabilme mücadele ve dayanışması olarak tarif edilmiş hem de özgür Avrupa içinde söz konusu baskılara karşı direnen bir ulus kimliği olarak tarif edilmiştir. Polonya devleti bu anlamda kendini özgür Avrupa'ya gelen tehditleri durduran ve bu tehditlere karşı Avrupa ile birlikte mücadele veren bir 'ortak' olarak addetmiştir. Bu çerçevede Polonya Enstitülerinin odaklandığı temanın içeriğini Polonya'nın özgür Avrupa için mücadele eden kimliği oluşturmaktadır. 8 Kasım 2023 tarihinde Brüksel Polonya Enstitüsü ve Polonya'nın NATO Delegasyonu tarafından Polonya'nın Ulusal Bağımsızlık Günü vesilesiyle ortaklaşa gerçekleştirilen toplantıyı ise burada örnek olarak verebiliriz. Toplantının odak noktasını, Avrupa'nın yakın coğrafyasında devam eden jeopolitik gerilimler ve özellikle Rusya bağlamında ortaya çıkan tehditler karşısında Avrupa'nın güvenliğinde güçlü ve birleşik bir ittifakın önemi ve bu bağlamda da Polonya'nın rolü oluşturmuştur.⁶¹

⁵⁸ "Nikolaus Kopernikus – Kinderworkshop," 26 Şubat 2023, <https://instytutpolski.pl/wien/2023/01/03/nikolaus-kopernikus-kinderworkshop/>.

⁵⁹ ibid.

⁶⁰ "Nicolas Copernic en visite à Paris," 1 Aralık 2023, <https://instytutpolski.pl/paris/2023/11/15/nicolas-copernic-en-visite-a-paris/>.

⁶¹ "Dabate on the occasion of Poland's National Independence Day at NATO SHAPE in Mons," 8 Aralık 2023, <https://instytutpolski.pl/brussels/en/2023/11/22/dabate-on-the-occasion-of-polands-national-independence-day-at-nato-shape-in-mons/>.

Bu bölümde hem Polonya Enstitüleri tanıtıldı hem de Enstitü'nün yabancı ülkelerdeki kamu diplomasisi uygulamalarına yönelik somut örnekleri incelendi. Bu örnekler göstermektedir ki, ülkenin fiziksel mevcudiyetin sağlanmasında ve var oluşunun sürdürülebilmesinde verilen mücadele ve yine bu mücadelenin ortaya çıkardığı direniş ve dayanışma ruhu Polonya devletinin ve toplumunun ulusal mirasını oluşturmaktadır. Direniş ve dayanışma ruhu ile bezenen bu ulusal miras ise Polonya devleti tarafından Polonya'nın Avrupa uluslar ailesi içerisindeki ve Demir Perde'nin kalkması sonrasında da AB içerisindeki yerinin temel belirleyicisi olarak tarif edilmektedir. Bu durumun Avrupa hafızasında canlı tutulmasına ve işgaller altında kalmış olsa bile Polonya'nın Avrupa'nın bir parçası olduğunun hatırlatılmasına yönelik çalışmalar, bu makalenin de temel argümanını doğrular şekilde, Polonya Devleti'nin bugünkü kamu diplomasisi uygulamalarında belirgin bir yere sahiptir.

Önümüzdeki bölümde ise Polonya'nın bir diğer kamu diplomasisi uygulama birimi olan Polonya Cumhuriyeti Kültür ve Ulusal Miras Bakanlığı bünyesindeki Adam Mickiewicz Enstitüsü tanıtılarak, Enstitü'nün bu makale çalışması kapsamındaki kamu diplomasisi uygulamaları analiz edilecektir.

B. Adam Mickiewicz Enstitüsü

Bir ülkenin başka bir ülkede kamu diplomasisini etkin ve verimli bir şekilde uygulayabilmesi, Snow'un da ifade ettiği gibi o ülkenin kamu diplomasisi uygulamalarının hem küresel iletişime açık olmasıyla hem de söz konusu uygulamaların kültürlerarası iletişim boyutu içermesiyle yakından ilgilidir.⁶² Bu çerçevede Polonya, kültür diplomasisine, ülkenin kamu diplomasisi uygulamalarında etkin bir şekilde başvurmaktadır. Bu çerçevede Polonya kültürünü dünyaya tanıtmak amacıyla kurulan Adam Mickiewicz Enstitüsü'nün analizine geçmeden önce kuruma adını veren Adam Mickiewicz'i kısaca tanımak yerinde olacaktır. Adam Mickiewicz (1798-1855) Polonyalıların ulusal şairidir. Mickiewicz aynı zamanda aksiyon adamıdır. Bunun temel nedeni ise Mickiewicz'in işgal altındaki Polonya'nın bağımsızlığına kavuşması ve Polonya ulusal bilincinin varlığını koruması yolundaki çabalarıdır. İşgal altında olan Polonya'dan kaçarak İtalya, Romanya, Macaristan ve Almanya gibi ülkelere giden şair Polonyalılar

⁶² Nancy Snow, "Public Diplomacy and Public Relations: Will the Twain Ever Meet?" içinde *International Public Relations and Public Diplomacy: Communication and Engagement*, ed. Guy J. Golan et al. (New York: Peter Lang Publishing, 2015), 82.

arasında şiirleri ile büyük bir bağ kurmuştur. Böylece üzerlerinde büyük bir etki yaptığı sürgündeki Polonyalılar arasında gerek Polonyalılık bilincinin varlığının sürdürülmesinde gerekse de Polonya devletinin tekrardan bağımsızlığını kazanması fikrinin canlanmasında büyük bir role sahip olmuştur.⁶³ Bu itibarla, çalışmanın bir önceki bölümünde de ifade edildiği gibi, ülkenin işgal yılları boyunca Avrupa haritasından silindiği dönemlerde bile Polonya fikrinin yaşaması şiir ile yani Polonya kültürünün, kimliğinin, devletinin ve Polonyalılık bilincinin şiir aracılığıyla canlı tutulması sayesinde olmuştur. Dolayısıyla Adam Mickiewicz'in vatan ve bağımsızlık yanlısı şiirleri Polonyalıları bağımsızlık mücadelesinde birleştiren ana çimento görevini üstlenmiştir.

Adam Mickiewicz'in Polonya'nın bağımsızlığına kavuşması yönündeki gösterdiği çabaları, onun yolunun İstanbul'dan geçmesine de vesile olmuş ve hatta Mickiewicz yaşamının son döneminde İstanbul'da bulunmuş ve hayatını burada kaybetmiştir. Mickiewicz'in İstanbul'da bulunmasına ilişkin bilgiler Polonya Cumhuriyeti Hükümeti'nin resmi internet sayfasında ise şu şekilde verilmektedir: “*Mickiewicz, Polonya'nın bağımsızlık mücadelesini Osmanlı İmparatorluğu ile ilişkilendirmiştir. Kırım Savaşı (1853 – 1856) patlak verince Polonyalılar, savaşın Avrupa geneline yayılacağını umuyorlardı. Mickiewicz, Polonyalıların bu savaşa katılımının Polonya'nın bağımsızlığı için faydalı olacağına ve Avrupalı güçlerin Polonya'yı tekrar gündeme alacaklarına inanıyordu. Mickiewicz, Osmanlı'da sadece iki ay geçirmiştir. Osmanlı ve Kırım Savaşı ile alakalı planlarını yerine getiremeyip 26 Kasım 1855 tarihinde aniden vefat etmiştir*”.⁶⁴ Adam Mickiewicz'e ilişkin verilen bu bilgilerin ardından Adam Mickiewicz Enstitüsü'nün analizine geçilebilir.

Adam Mickiewicz Enstitüsü, Polonya kültürünü dünyaya tanıtmayı amaçlayan ve bu bağlamda uluslararası kültür kurumları, galeri, tiyatro ve festivallerle birlikte çalışmalar gerçekleştiren bir kamu diplomasisi kurumudur. Enstitü, uyguladığı kamu diplomasisi ile, yabancı ülke kamuoylarında Polonya kültürü hakkında bilgi temelli ve önyargından uzak bir farkındalığın oluşmasını hedeflemektedir. Bu hedef Enstitü'nün

⁶³ Arthur P. Coleman, “Language as a Factor in Polish Nationalism,” *The Slavonic and East European Review*, No (13) 37 (1934): 155.

⁶⁴ Mickiewicz 26 Kasım 1855 günü İstanbul'da Tarlabası'nda Tatlı Badem Sokağı'nın köşebaşındaki 29 no'lu binada koleradan hayatını kaybetti. Tarlabası'ndaki evi şu an açık olmasa bile halen müze olarak korunuyor. Türkiye'de Polonya, Adam Mickiewicz, <https://www.gov.pl/web/turkiye/adam-mickiewicz/>.

yönetmeliğinde de "Polonya'nın tarihi ve ulusal mirasına ilişkin bilgilerin yurt dışına yayılması" olarak ifade edilmiştir.⁶⁵ Bu çerçevede Enstitü ulusal bir kültür kurumu olarak çalışmalarının odak noktasına yabancı ülkelerde Polonya'nın kültür ve kimlik mirasının karşılıklı ilişkiler geliştirilerek bilinirliğinin ve tanınırlığının artmasını koymuştur. Bu doğrultuda kültürel konularla ilgili önemli uluslararası seminer ve konferanslarda Polonya'yı temsil etmek de Enstitü'nün çalışma alanı içerisinde. Bu çerçevede Enstitü, Birleşik Krallık, Amerika Birleşik Devletleri, Rusya, İsrail, Almanya, Türkiye, Brezilya, Belçika, Hollanda, Güney Kore, Lüksemburg, Japonya ve Çin gibi ülkelerde çeşitli faaliyetler yürüterek farklı dünya görüşleri, gelenekler ve kültürlerle hem tanışmış hem de Polonya kültürünün tanıtılmasına katkı sağlamıştır. Örneğin Adam Mickiewicz'in 150. ölüm yıldönümü olan 25 Kasım 2005 tarihinde Mickiewicz'in yaşamına tanıklık eden Fransa, Litvanya, Ukrayna, Rusya, Türkiye şehirlerinde etkinlikler düzenlenmiştir. Bu etkinliklerde gazetecilere Mickiewicz'e ait şiirler, filmler ve bilgiler aktarılmış; onlar da sembolik şekilde Polonyalı şair hakkında metinler hazırlamışlardır. Yine Mickiewicz'in 150. ölüm yıldönümü kapsamında İstanbul'da Adam Mickiewicz Müzesi açılmıştır. Ayrıca 2005 yılında Afrika, Orta Doğu, Asya ve Latin Amerika devletleri ile kültür, eğitim ve bilim alanlarında işbirliğine dayalı anlaşmalar imzalanmıştır.⁶⁶

Enstitü 2010 – 2020 yılları arasında on iki farklı program ile çalışmalarını yürütmüştür. Söz konusu program başlıkları şu şekildedir: Ana Program, Polska Tasarım Programı, Polska Müzik Programı, Panik yapma! Biz Polonya Programındanız, Görsel Polonya Programı, Dijital Kültürler Programı, Kültür Medya Programı, Kuzey ve Güney Programı, Asya Programı, Açık Polonya Programı, Özel Amaçlı Programlar ve İsrail Programı. Bu programlar kapsamında yürütülen projeler aracılığıyla yurt dışında Polonya'nın gönüllü elçileri olabilecek liderler ve kanaat önderleri kazanmak Enstitü'nün ana faaliyet alanı içerisinde yer almıştır.⁶⁷

2014 yılında başlayan Ana Program ile disiplinlerarası bir yapıya sahip olarak sanatın çeşitli alanlarında farklı kıtalarda yabancı kültür kurumlarıyla etkinlikler düzenlenmektedir. Program kapsamında çeşitli ülkelerdeki

⁶⁵ "CHARTER OF ADAM MICKIEWICZ INSTITUTE," 26 Mayıs 2017, <https://iam.pl/en/about-us/charter-of-adam-mickiewicz-institute>.

⁶⁶ Jarosław Szczepankiewicz, "From Public Diplomacy to a Brand for Poland," *Yearbook of Polish Foreign Policy*, No (1) (2006): 271.

⁶⁷ "Institute's programmes between 2010 and 2020," <https://iam.pl/en/institutes-programmes-between-2010-and-2020>.

festivallerde, tiyatrolarda, konser salonlarında ve müzelerde Polonyalı yönetmenler, besteciler ve görsel sanat tasarımcıları uluslararası seyircilerle buluşmaktadırlar. Böylece farklı kıtalarda Polonya kültürünün tanıtımı ve o topraklarda Polonya algısının ve imajının sıcak karşılanması sağlanmaktadır. 2012'de faaliyetlerine başlayan Polska Tasarım Programı, Polonyalı tasarımcıların Milano Tasarım Haftası, New York Wanted Design, Stockholm Light&Furniture Fuarı, Hong Kong'da Inno Design Tech Expo, Londra Tasarım Festivali ve İstanbul Tasarım Bienali gibi dünyanın önde gelen tasarım etkinliklerinde kalıcı olarak yer almalarına yardımcı olmaktadır. 2010 yılında başlayan Polska Müzik Programı ise Polonyalı bestecilerin eserlerinin ve Polonya geleneğinin, kimliğinin ve kültürünün Sidney, Şikago, Londra ve Salzburg gibi uluslararası müzik etkinliklerinde tanıtılmasını sağlamaktadır. "Panik yapma! Biz Polonya Programındanız" Programı ise 2008 yılından beri faaliyettedir. Programın temel amacı yurtdışında Polonya müziğini tanıtmaktır. 2020 yılı sonuna kadar program kapsamında, dünya çapında 500 etkinlikte 300'den fazla Polonyalı sanatçıya destek sağlanmıştır. 2018 yılında başlatılan Görsel Polonya Programı, görsel sanatlar alanında uluslararası diyalogu ve işbirliğini desteklemektedir. Program, Polonya sanat etkinliklerinin uluslararası kamuoyunda tanıtılmasına, Polonya ile yabancı ülkeler arasında araştırma projelerinin başlatılmasına ve yürütülmesine ve sergi projelerinin uygulanmasına katkı sunmaktadır. Bu itibarla Program, uluslararası ortaklarla aktif işbirliğine odaklanmaktadır. Malmö, Lahey, Karlsruhe gibi şehirlerde Polonya sanat tarihi ve Polonya çağdaş sanatı alanlarında çeşitli projeler desteklenmiştir.⁶⁸

2019'da başlatılan Dijital Kültürler programı, çalışmalarında dijital teknoloji ve sanatı birleştiren Polonyalı sanatçıların eserlerini yabancı izleyicilerle buluşturmaktadır. Program kapsamında ayrıca Polonya kültüründen ilham alan yabancı sanatçıların yürüttüğü projelere de teşvikler verilmektedir. Kültür Medya Programı kapsamında Polonya kimliği, kültürü, edebiyatı, filmi, mutfağı ve tarihiyle ilgili bilgiler sunan ve bunun yanı sıra dünyanın farklı yerlerinde gerçekleştirilen Polonya kültürü ile ilgili güncel haberleri ve gelişmeleri aktaran "Culture.pl" internet sayfası yayınlanmaktadır. Culture.pl sayfası Lehçe, İngilizce, Ukraynaca ve Rusça olmak üzere dört dilde yayınlanmaktadır. Bu dillerin yanı sıra sayfadaki bazı içerikler Çince, Korece ve Japonca olarak da yayınlanmaktadır. Böylece Polonya edebiyatının, tasarımının, görsel sanatlarının, müziğinin ve filminin

⁶⁸ "Institute's programmes between 2010 and 2020," <https://iam.pl/en/institutes-programmes-between-2010-and-2020/>.

seksenden fazla ülkede görünür ve bilinir kılınması sağlanmaktadır. Culture.pl sayfası Enstitü tarafından düzenlenen çok sayıda etkinlikle ilgili haberlerin yanı sıra Polonyalı sanatçıların biyografilerini, incelemelerini ve makalelerini de içermektedir. "A Foreigner's Guide to the Polish Alphabet", "Multimedia Guides to Polish Culture" ve "Map of Polish Composers" başlıklı çevrimiçi interaktif eğitim içerikleri de söz konusu internet sayfası içerisinde yer almaktadır.⁶⁹

Enstitü'nün bir başka programı olan "Kuzey Güney Programı" 2017 yılında başlatılmıştır. Program, Polonya markasını hem Orta, Doğu ve Kuzey Avrupa ve Balkanlar'da tanıtmaktan hem de buralarda işbirliği ve kültürel alışverişi geliştirmekten sorumludur. 2008'de faaliyetlerine başlayan Asya Programı ise Polonyalı sanatçıların Çin, Japonya, Güney Kore, Hindistan ve Vietnam'daki görünürlüklerinden ve bu ülkelerdeki önemli kültürel etkinliklerde boy göstermelerinden sorumludur. Polonya ile Asya ülkelerindeki sanatsal kurumlar ve çevrelerle işbirliğinin desteklenmesi ve geliştirilmesi de bu programın sorumluluğundadır. Asya'da düzenlenen en önemli etkinlikler arasında yer alan 2015'te Pekin ve Seul'de düzenlenen "Chopin'in Ülkesinden Hazineler: 15. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Polonya Sanatı" başlıklı Polonya klasik ve çağdaş sanatı sergileri Çin ve Kore'de 19.000 seyirciye ulaşmıştır. Bununla birlikte Asya programı 2008 ile 2020 yılları arasında yaklaşık 3,3 milyon ziyaretçinin katıldığı toplam 1100'ün üzerinde etkinlik düzenlemiştir. Açık Polonya Programının temel amacı, Polonya'nın doğu komşularıyla işbirliğinin artırılmasına odaklanmaktadır. Bu kapsamda Ermenistan, Azerbaycan, Beyaz Rusya, Gürcistan, Moldova, Rusya ve Ukrayna'dan ortaklarla uzun vadeli kültürel ilişkiler kurmaktır. Program kapsamındaki faaliyetler söz konusu ülkelerdeki hem kamu kültür kurumları hem de bağımsız küratörler, aktivistler, sanatçılar ve STK'lar ile kapsamlı işbirliğini içermektedir. Özel Amaçlı Projeler ise Dubai'deki 2020–2021 Dünya EXPO'sunda ve Uluslararası Chopin Piyano Yarışması gibi spesifik etkinliklerde Polonya kültürünün dünyaya tanıtılmasından sorumludur. Enstitü'nün son programı olarak İsrail Programı'nın amacı ise Polonya ile İsrail'deki kültür kurumları arasında işbirliğini geliştirmektir.⁷⁰

Enstitünün 2020-2023 dönemindeki projelerin çerçevesi ise Polonya kültürünün Hristiyan gelenekleri, Avrupa kökleri, Polonya siyasi tarihinin geçirdiği dönüşümler ve bu dönüşümler bağlamında ülkenin özellikle

⁶⁹ <https://culture.pl/en/>.

⁷⁰ "Institute's programmes between 2010 and 2020," Erişim Tarihi Nisan 17, 2024, <https://iam.pl/en/institutes-programmes-between-2010-and-2020/>.

özgürlük, dayanışma ve bağımsızlık mücadelelerini ve bu mücadeleler sırasında Avrupalı kimliği ve kültürünün de nasıl korunduğunun ortaya konduğu çalışmaları içerecek şekilde tasarlanmıştır. Örneğin Enstitü'nün 2021 yılındaki "Silahlı Sanatçılar: Anders Ordusunun İzinde Sanat ve Kültür, 1941-1945"⁷¹ başlıklı projesinden söz etmek gerekmektedir. Çalışmanın Polonya tarihi ile ilgili bölümünde ifade edildiği gibi Eylül 1939'da Polonya Cumhuriyeti toprakları Almanya ile SSCB arasında bölünmüştür. Bu bölünme sonucunda yüzbinlerce Polonya vatandaşı Rusya'ya sınır dışı edilmiş, tutuklanmış ya da Sovyet kamplarında esir edilmişlerdir. Bunlar arasında binlerce Polonyalı savaş esiri asker de bulunmaktaydı. İşte Anders Ordusu, II. Dünya Savaşı sırasında, General Władysław Anders komutasındaki Sovyetler Birliği'nde kurulan ve aralarında sivillerin, sanatçıların ve çoğunluğunu Polonyalı savaş esiri sürgün askerlerin oluşturduğu bir orduyu ifade etmektedir. "Silahlı Sanatçılar: Anders Ordusunun İzinde Sanat ve Kültür" başlıklı bu projede bu kapsamda kültür ve sanatın bu zorlu koşullar altında sürgündeki Polonyalılar için nasıl bir umut ve teselli kaynağı olduğunu ve bu süreçte yine sürgündeki Polonyalıların özgürlük ve dayanışma mücadelelerinin uluslararası arenada duyurulması için hayata geçirilmiştir.⁷² Burada bir diğer örnek çalışma olarak 27 Mayıs – 17 Eylül 2023 tarihleri arasında Çekya'nın Kutná Hora kentinde gerçekleştirilen "Sansürsüz: 1980'lerin Polonya Bağımsız Sanatı" başlıklı sergiyi verebiliriz. Sergi, 1980'lerde baskıcı komünist yönetim altında olan Polonya halkının bu yönetime karşı gösterdiği direniş ve dayanışmayı konu almaktadır. Adam Mickiewicz Enstitüsü ve Prag Polonya Enstitüsü işbirliğiyle düzenlenen Sergide, 1981'de sıkıyönetim ilanını protesto etmek, baskı altındaki halkla dayanışma içerisinde olmak ve kültür ve sanat alanındaki devlet sansürünü kaldırmak amacıyla Komünist yönetimin temsili olan Polonya Halk Cumhuriyeti yetkililerinin resmi kültür politikasını boykot eden ve bu doğrultuda devlet kurumlarıyla işbirliği yapmayı reddeden yaklaşık altmış sanatçının çalışmaları sergilenmiştir. Bu çerçevede sergi, baskıcı yönetim altında bağımsızlığını korumaya çalışan Polonya kültürel ve entelektüel hareketinin mücadelesini göstermeyi amaçlamıştır.⁷³ Son örnek olarak 25

⁷¹ "Arts & Culture on the Trail of Anders' Army 1941-1945," <https://artistsinarms.pl/en#wstep/>.

⁷² "Artists in Arms: Arts & Culture on the Trail of Anders' Army, 1941-1945" Erişim Tarihi Nisan 17, 2024, <https://iam.pl/en/dla-mediow/artists-in-arms-arts-culture-on-the-trail-of-anders-army-1941-1945/>.

⁷³ "Polish Independent Art of the 1980s at Gask, Kutná Hora," <https://culture.pl/en/event/polish-independent-art-of-the-1980s-at-gask-kutna-hora/>.

Mart – 7 Ağustos 2022 tarihleri arasında Almanya, Münih’de gerçekleştirilen ‘Sessiz Asiler: 1900’lü Yıllarda Polonya Sembolizmi’ başlıklı sergiyi verebiliriz. Bu sergi de Polonya, Polonyalılar, Polonya kültürü ve kimliğine dair hikayeleri Alman kamuoyuyla buluşturmuştur. Sergide yer alan resimler işgal altındaki Polonya’da Polonyalılık ruhunun yeniden inşasına ve özgür ve bağımsız bir Polonya’nın yeniden inşasına nasıl rehberlik ettiğini böylece ulusal kurtuluş hareketlerinin arkasında nasıl güçlü bir itici güç haline dönüştüğünü konu almıştır.⁷⁴ Bu durumu, yukarıda da ifade edildiği gibi, Mickiewicz’in şiirleriyle işgal altındaki Polonya’nın bağımsızlığına kavuşması ve Polonya ulusal bilincinin varlığını koruması yolundaki çabaları ile de bağdaştırılabilir.

Çalışmanın bu bölümündeki örneklerin de gösterdiği gibi, ki bu durum bir önceki bölümde Polonya Enstitüleri’nin kamu diplomasisi uygulamalarının analiziyle de paralellik arz etmektedir, Polonya Cumhuriyeti Kültür ve Ulusal Miras Bakanlığı bünyesindeki Adam Mickiewicz Enstitüsü’nün kamu diplomasisi uygulamalarında ülkenin ulusal siyasal ve kültürel mirası ve hafıza siyaseti etkin olarak işlenmiştir. Bunun yanı sıra, Enstitü’nün kamu diplomasi uygulamalarının yönü AB ülkeleri dönük olmuştur. Bunun temel nedenleri arasında Polonya’nın demokratik Avrupa devletleri topluluğunun tam teşekküllü bir parçası olarak gösterilmesi ve kabul ettirilmesi ihtiyacını ve bu kimliğin Polonya kimliğinin bir parçası oluğu bilincinin yerleştirilmesini sayabiliriz.

Sonuç

Bu çalışma Polonya Cumhuriyeti’nin kamu diplomasiyi nasıl algıladığını, kamu diplomasisi uygulamalarını nasıl gerçekleştirdiğini ve Polonya devletinin kamu diplomasisi uygulamalarındaki temel yaklaşımlarını analiz etmiştir. Çalışmada Polonya’nın kamu diplomasisinin hedef ve araçlarının belirlenmesine vurgu yapılarak bu konuda Polonya’nın ‘özgün’ durumuna dikkat çekilmeye çalışılmıştır. Söz konusu ‘özgün’ durum ise ülkenin tarihsel süreç içerisinde fiziksel mevcudiyetinin, var oluşunun, egemenlik haklarının ve Avrupa uluslar ailesi içerisindeki siyasi, kültürel ve ekonomik kimliğinin korunması anlamına gelmektedir. Bu çerçevede çalışmada ülkenin kamu diplomasisi uygulamalarının söz konusu bu ‘özgün’ fikirselleştirilmesinde oluştuğuna dair bir yapısal örgü ortaya konmaya

⁷⁴ “‘Stille Rebellen’: Major Polish Symbolism Exhibition in Munich,” Erişim Tarihi Nisan 17, 2024, <https://culture.pl/en/event/stille-rebellen-major-polish-symbolism-exhibition-in-munich>.

çalışılmıştır. Çalışmada ayrıca Polonya devletinin yabancı ülkelerde uyguladığı kamu diplomasisi uygulamalarının temel yaklaşımının ülkenin kültürel kimliği, ulusal tarih mirası ve buna ek olarak ülkenin Avrupa kimliği ve kültürünün de güçlü bir parçası ve savunucusu olduğu yaklaşımı ile bütünleştirildiği gözlemlenmiştir. Çalışmada Polonya'nın özellikle özgürlük, dayanışma ve bağımsızlık kavramlarına yabancı ülkelerde uyguladığı kamu diplomasi çalışmalarında geniş yer verildiği ve yine söz konusu çalışmalarla Polonya'nın tarihi ve ulusal mirasına ilişkin bilgilerin yurt dışında yayılmasına da ağırlık verildiği görülmüştür. Çalışmada, az önce dile getirildiği gibi, Polonya'nın kendine özgü unsurlarını ortaya çıkarmaya çalıştığı kamu diplomasisi uygulamaları Polonya Enstitüleri ve Adam Mickiewicz Enstitüsü çerçevesinde analiz edilmiştir. Netice itibarıyla, araştırma sonunda elde edilen bulgulara göre Polonya kendisi için belirlediği özgün yanlarını 2000 yılı sonrasındaki kamu diplomasisi uygulamalarında başarılı bir şekilde uygulamaya dökebilmiştir.

Kaynakça

- Armaoğlu, Fahir. "Avrupa Politikasında Polonya." *Bellekten*, No (57), 218 (1993): 285-296.
- Aslan Han, Davut. *Soğuk Savaş Sonrası Polonya Dış Politikası 1989-2019*. Ankara, Akademisyen Kitabevi, 2021.
- Bayır, Özgün Erler. *Polonya Dış Politikasında Atlantikçilik Avrupalılık İkilemi*. İstanbul, Derin Yayınları, 2013.
- Bieniek, Karol ve Erler, Özgün Bayır. "Public Diplomacy and Soft Power in Polish Foreign Policy Making." *SİYASAL: Journal of Political Sciences, Cilt: 31, 21. Yüzyılda Polonya Dış Politikası Özel Sayısı*, No (31) (2022): 561-568.
- Biskupski, B. Mieczysław. "War and The Diplomacy of Polish Independence, 1914-18." *The Polish Review*, no (35) 1 (1990): 5-17.
- Bogorodecka, Olga. "Public Diplomacy of the Republic of Poland in Eastern Partnership Countries." *History and Politics*, (24) (2018): 99-111.
- Coleman, P. Arthur. "Language as a Factor in Polish Nationalism." *The Slavonic and East European Review*, No (13) 37 (1934): 155-172.
- Cull, J. Nicholas. "Public Diplomacy: Taxonomies and Histories." *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, No (616) (2008): 31-54.
- Norman, Davies. *Heart of Europe: The Past in Poland's Present*. Oxford, Oxford University Press, 2001.

- Demir, Hakan. "Polonyalı Hotel Lambert ve Büyük Sırbistan "Načertanije" Planı (1840-1844)." *Avrasya İncelemeleri Dergisi*, No (2) 1 (2013): 271-310.
- Fortner, S. Robert. *Public Diplomacy and International Politics: The Symbolic Constructs of Summits and International Radio News*. Westport, Connecticut, London: Greenwood Publishing Group, 1994.
- Frost, Robert. *The Oxford History of Poland-Lithuania: Volume I: The Making of the Polish-Lithuanian Union, 1385-1569*. Oxford: Oxford University Press, 2015.
- Golan, J. Guy ve Sung-Un Yang. "Introduction: The Integrated Public Diplomacy Perspective." İçinde *International Public Relations And Public Diplomacy: Communication and Engagement*, editörler Guy J. Golan, Sung-Un Yang, Dennis F. Kinsey, 1-12. New York: Peter Lang Publishing, 2015.
- Gurgu Elena ve Aristide Dumitru Cocuban. "The Role of Public Diplomacy in International Relations in Full Process of Globalization." *Annals of Spiru Haret University Economic Series*, No (2) (2016): 125 – 141.
- Ikram, M. Daris Tantowi, Agus Sudarya ve Anton Iman Santosa. "Public Diplomacy in Poland's Re-Branding Effort by Institute of Adam Mickiewicz (IAM) Through Polska Brand." *The International Journal of Business Management and Technology*, No (5) 6 (2021): 152-160.
- Ociepka, Beata, ve Kieldanowicz Marta, Ryniejska. "Public Diplomacy and EU Enlargement: the Case of Poland." *Discussion Papers In Diplomacy. Netherlands Institute of International Relations*. 2005.
- Ociepka, Beata. "Public Diplomacy in the European Union: Models for Poland." Policy Paper, *The Polish Institute of International Relations*, no (5) 88 (2014): 290–303.
- Ociepka, Beata. "Public diplomacy as political communication: Lessons from case studies." *European Journal of Communication*, no (33) 3 (2018): 290–303.
- Ociepka, Beata, "Cultural diplomacy as an external voice of cultural policy. The case of Poland." *International Journal of Cultural Policy*, no (27) 2 (2021): 233-245.
- Prazmowska, J., Anita, *Polonya Tarihi*, çev. Nurullah Duru, İstanbul, Alfa Yayınları, 2022.
- Snow, Nancy. "Public Diplomacy and Public Relations: Will the Twain Ever Meet?." içinde *International Public Relations And Public Diplomacy: Communication and Engagement*, editörler. Guy J. Golan, Sung-Un Yang, Dennis F. Kinsey, 73-90. New York: Peter Lang Publishing, 2015.
- Szczepankiewicz, Jarosław, "From Public Diplomacy to a Brand for Poland". *Yearbook of Polish Foreign Policy* (English Edition), 01, 2006: 269-276.

- Tomaszewska, Natalia ve Starzyk, Adam. "Conception of Intermarium in Polish Foreign Policy in XXI Century." *Torun Internatonal Studies*, No (1) 10 (2017): 15-28.
- Topaktaş, Hacer. "Avrupa'nın ortak derdi Polonya Tahtı: Stanislaw August Poniatowski'nin Seçimi (1763-1764)." *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, no (28)1 (2011): 183 – 196.
- Wandycz, S. Piotr. "Poland and Russia: The Perennial Question." *The International History Review*, no (7)1 (1985): 2-18.
- Yaylar, Yasin. *Karşılaştırmalı Kamu Diplomasisi Analizi: Türkiye, ABD ve Japonya*. Ankara, Akademisyen Kitabevi, 2020.
- Zajęcki, Rafał, Antonina Shuliak, Olesya Fesyk. "Using Public Diplomacy For Creating International Peace and Security, The Case of Poland and Sweden." *Torun International Studies*, No. (1) 13 (2020): 165–175. Zięba, Ryszard. "Transformation of Polish Foreign Policy." *The Polish Foreign Affairs Digest*, no (4) 13 (2004): 13-33.

Elektronik Kaynaklar

- Adam Mickiewicz Institute. "Charter of Adam Mickiewicz Institute." 26 Mayıs 2017. <https://iam.pl/en/about-us/charter-of-adam-mickiewicz-institute>.
- Adam Mickiewicz Institute. "Institute's programmes between 2010 and 2020." <https://iam.pl/en/institutes-programmes-between-2010-and-2020>.
- Adam Mickiewicz Institute. "Polish Independent Art of the 1980s at Gask, Kutná Hora." <https://culture.pl/en/event/polish-independent-art-of-the-1980s-at-gask-kutna-hora>.
- Adam Mickiewicz Institute. "'Stille Rebellen': Major Polish Symbolism Exhibition in Munich." <https://culture.pl/en/event/stille-rebellen-major-polish-symbolism-exhibition-in-munich>.
- Artists in Arms. "Arts & Culture on the Trail of Anders' Army 1941-1945." <https://artistsinarms.pl/en#wstep>.
- Council of Europe. <https://www.coe.int/en/web/portal/home>.
- EU National Institutes for Culture. <https://www.eunicglobal.eu/>.
- Instytut Polskie. "Ahol a kincsed, ott a szíved" – Chopin nyomában." 13 Aralık 2022. <https://instytutpolski.pl/budapest/2022/11/10/ahol-a-kincsed-ott-a-szived-chopin-nyomaban/>.
- Instytut Polskie. "2023 – Anul lui Nicolaus Copernic." 19 Şubat 2023. <https://instytutpolski.pl/bucuresti/2023/03/31/2023-anul-lui-nicolaus-copernic/>.

- Instytut Polskie. “A Pilecki-csoport-dokumentumfilm-vetites.” 25 Mayıs 2023.
<https://instytutpolski.pl/budapest/2023/05/16/a-pilecki-csoport-filmvetites/>.
- Instytut Polskie. “Besuch von Stanisław Zalewski und Premiere des Dokumentarfilms, Stanisław Zalewski in Wien.” 29 Şubat 2024.
<https://instytutpolski.pl/wien/2024/03/06/besuch-von-stanislaw-zalewski-ehemaliger-haftling-des-konzentrationslagers-gusen-in-wien-und-premiere-des-dokumentarfilms-stanislaw-zalewski/>.
- Instytut Polskie. “Copernicus – Constellations.” 17 Şubat 2023.
<https://instytutpolski.pl/berlin/2023/03/02/copernicus-constellations/>.
- Instytut Polskie. “Dabate on the occasion of Poland’s National Independence Day at NATO SHAPE in Mons.” 8 Aralık 2023.
<https://instytutpolski.pl/brussels/en/2023/11/22/dabate-on-the-occasion-of-polands-national-independence-day-at-nato-shape-in-mons/>.
- Instytut Polskie. “Den polska vandringsutställningen Women’s Concentration Camp Experience,” 24 Ocak 2024. <https://instytutpolski.pl/stockholm/2024/01/15/den-polska-vandringsutstallningen-womens-concentration-camp-experience/>.
- Instytut Polskie. “Nicolas Copernic en visite à Paris.” 1 Aralık 2023.
<https://instytutpolski.pl/paris/2023/11/15/nicolas-copernic-en-visite-a-paris/>.
- Instytut Polskie. “Nikolaus Kopernikus – Kinderworkshop.” 26 Şubat 2023.
<https://instytutpolski.pl/wien/2023/01/03/nikolaus-kopernikus-kinderworkshop/>.
- Instytut Polskie. “Откриване на документалната изложба „Пакт на престъпници“ и прожекция на игралния филм „Орлета. Гродно’39“.” 13 Eylül 2023. <https://instytutpolski.pl/sofia/2023/09/11/откриване-на-документалната-изложба-5/>.
- Instytut Polskie. “Passports for Life Exhibition + Talk with Roger Moorhouse 6th-30th January 2023.” 6 Ocak 2023.
<https://instytutpolski.pl/london/2023/01/03/passports-for-life-exhibition-talk-with-roger-moorhouse/>.
- Instytut Polskie. “Renovation of the bust of Nicolaus Copernicus in Brussels Planetarium.” 6 Temmuz 2023.
<https://instytutpolski.pl/brussels/en/2023/07/06/renovation-of-the-bust-of-nicolaus-copernicus-in-brussels-planetarium/>.
- Instytut Polskie. “Samaritani z Markowej.” 16 Ocak 2024.
<https://instytutpolski.pl/bratislava/2024/01/12/samaritani-z-markowej-4/>.

- Instytutu Polskie. “The Pilecki Report – film screening in New York.” 21 Kasım 2023. <https://instytutpolski.pl/newyork/2023/11/08/the-pilecki-report-film-screening-in-new-york-21st-november/>.
- Instytutu Polskie. “VARSAVIA: UNA CITTA’ DIVISA.” 30 Ocak 2024. <https://instytutpolski.pl/roma/2024/01/22/varsavia-una-citta-divisa/>.
- Instytutu Polskie. “Wir sind Polen“. Der Bund der Polen in Deutschland.” 31 Mayıs 2023. <https://instytutpolski.pl/duesseldorf/2023/04/23/wir-sind-polen-der-bund-der-polen-in-deutschland/>
- Instytutu Polskie. “Dokumentarfilm: Ausländer im Warschauer Aufstand.” 1 Ağustos 2023. <https://instytutpolski.pl/berlin/2023/07/07/dokumentarfilm-auslander-im-warschauer-aufstand/>.
- Ministry of Foreign Affairs Republic of Poland. “Adam Mickiewicz.” <https://www.gov.pl/web/turkiye/adam-mickiewicz>
- Ministry of Foreign Affairs Republic of Poland. “Poland. Solidarity for freedom.” <https://www.gov.pl/web/diplomacy/poland-solidarity-for-freedom>.
- Polish Institutes. <https://www.gov.pl/web/diplomacy/polish-institutes>.
- The Central European Initiative (CEI). <https://www.cei.int/>.
- The Council of the Baltic Sea States. <https://cbss.org/>.
- Visegrad Group. <https://www.visegradgroup.eu/>.

